

De mediaproductiemethodiek: Het gebruik van mediaproductie om kwetsbare jongeren te versterken: de casestudy van 'redactiesimulatie'

Claerhout Broos & Deweppe Alexander, 2018
Howest University-College & Quindo

Conference paper for the 'Bridges of Media Education Conference', September 2018 in Novi-Sad, Serbia.

Vertaald uit het Engels door **Conny Van Gheluwe**.
Oorspronkelijk gepubliceerd in: Claerhout B. & Deweppe A. (2018). 'The media production methodology: using media production to empower youngsters with fewer opportunities: the Editorial Board Simulation practice' in Pralica D, ed. (2018) 'The Book of Proceedings: Digital Media Technologies And Socio-Educational Changes VIII,' University of Novi Sad, Department of Media Studies, Novi Sad.

ABSTRACT

Kwetsbare jongeren aanmoedigen om te experimenteren met diverse manieren van mediaproductie: kan dat bijdragen tot sociale inclusie? Dat is de kernvraag van dit onderzoeksproject. Met de mediaproductiemethodiek behalen we een dubbel resultaat: de ontwikkeling van transfereerbare sociale vaardigheden en het verwerven of verbeteren van digitale vaardigheden. Doelgroepen zijn kinderen en jongeren in kwetsbare gezinnen, jongeren in bijzondere jeugdzorg, nieuwkomers en vluchtelingen. Een grondigere analyse van deze experimentele methodiek laat alvast zien dat de methodiek niet alleen efficiënt, maar ook vrij uniek is.

Met sociale vaardigheden bedoelen we de vaardigheden die maken dat jongeren voluit aan de samenleving kunnen deelnemen, die hen stimuleren om verantwoordelijkheid te nemen, in groep te werken, contacten te leggen, zichzelf voor te stellen, enz. Het uiteindelijke doel is om jongeren te laten uitgroeien tot 'burgers die ertoe doen'. We doen dit door het stimuleren van autonomie en eigenaarschap van 'hun' mediaproducten. Vanuit ideologisch en wetenschappelijk oogpunt, bouwt deze casestudy verder op de principes van krachtgericht werken en de 'capability approach'.

In de toegepaste mediaproductiemethodiek komen diverse digitale vaardigheden aan bod, zoals geluids- en video-opnames en montage, reportages maken met een smartphone, interview- en reportagetechnieken, live-uitzendingen, enz. Deze nieuwe vaardigheden zorgen doorgaans voor een hogere mediawijsheid en voor breed toepasbare sociale en digitale competenties bij de doelgroep. Dat is op zich al een onmisbare troef en meerwaarde op de arbeidsmarkt van vandaag, maar het geeft vooral een boost aan het zelfvertrouwen van de jongeren en het helpt hen vooruit in de samenleving.

Dit onderzoeksproject wordt uitgevoerd door vzw Quindo, een Belgisch medialab. Quindo schuift in de missie drie doelstellingen naar voren:

1. Jongeren informeren over relevant lokaal nieuws
2. Educatie (vooral via een partnerschap met de Hogeschool West-Vlaanderen)
3. Sociale inclusie (zoals dit onderzoeksproject al laat zien). Ondersteund door het OCMW, onderzoekt Quindo diverse benaderingen en methoden voor empowerment en e-inclusie, waaronder mediaproductie, om kwetsbare jongeren te versterken.

Kernwoorden: mediaproductie, educatie, jongeren, praktijk

INLEIDING

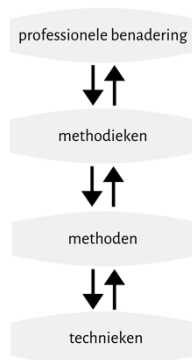
Er is al heel wat onderzocht en geschreven over initiatieven rond e-inclusie en digitale geletterdheid. Maar opvallend genoeg vinden we nauwelijks voorbeelden van initiatieven met kwetsbare jongeren. Van Dijk (2005: 21) ziet vier aspecten die de digitale kloof in de hand werken: motivatie, materiële toegang, digitale vaardigheden en gebruik.

In dit onderzoek richten we ons in het bijzonder op het gebrek aan digitale vaardigheden bij kwetsbare jongeren. We bouwen daarbij verder op het kader voor digitale vaardigheden dat werd ontwikkeld door Van Dijk en Van Deursen (2010: 5). Dit kader vertrekt van vier soorten digitale vaardigheden: formele vaardigheden, operationele vaardigheden, informatievaardigheden en strategische vaardigheden. We gebruiken daarnaast het kader voor sociale vaardigheden ontwikkeld door Thompson (2015: xv), met onder meer aandacht voor persoonlijke effectiviteit, interactie- en interventievaardigheden.

Naast een gebrek aan digitale vaardigheden, dragen uiteraard ook een gebrek aan motivatie, materiële toegang en gebruik in belangrijke mate bij tot uitsluiting van jongeren. Met onze methodiek focussen we daarom op de ontwikkeling van zowel digitale als transfereerbare sociale vaardigheden via mediaproductie. Er is op vandaag vanuit academische hoek nauwelijks of geen aandacht voor het inzetten van mediaproductie bij kwetsbare jongeren als een manier om digitale en sociale vaardigheden te verbeteren en om sociale inclusie te bevorderen. Deze paper gaat dieper in op de impact van het gebruik van mediaproductie in het kader van het langlopende project Radio Respect van Quindo in Kortrijk.

DE MEDIAPRODUCTIEMETHODIEK

Sociaal werk omvat vier niveaus van professioneel handelen. Je kan deze niveaus hiërarchisch zien (figuur 1), maar vaak doorkruisen ze elkaar. Het hoogste niveau is dat van de gebruikte professionele benadering. Deze hangt meestal af van de houding en mentaliteit van de individuele sociaal werker (Abdallah et al., 2016: 25). In onze methodiek hanteren we een krachtgerichte, empowerende aanpak waarbij de cliënt centraal staat.

Figuur 1: niveaus van professioneel handelen
Bron: Abdallah, Kooijmans en Sonneveld, 2016.

Het tweede niveau gaat over de diverse methodieken. Deze bestaan uit een coherente combinatie van een specifiek mens- en wereldbeeld, de vooropgestelde doelen, de gebruikte methoden en bestaande wetenschappelijke inzichten (Hildago en Baert, 1986, in: Abdallah et al., 2016: 26). De methodieken formuleren vooraf gedefinieerde doelen en selecteren de meest geschikte methoden, technieken en tools (Abdallah et al, 2014: 26). In onze casestudy onderzoeken we wat we noemen de mediaproductiemethodiek.

De methode die we in het kader van dit onderzoek gebruiken, is die van de 'Editorial Board Simulation' (EBS) of redactiesimulatie. De EBS is een interactieve, ervaringsgerichte simulatie van een redactieraad. We doen dit in de vorm van een workshop, waarbij een groep jongeren hun eigen live radioprogramma maakt. We gebruiken deze aanpak vaak als eerste kennismaking wanneer een groep nog geen ervaring heeft met radio maken. Belangrijk is dat deze workshop open is, in die zin dat er vooraf nog niks is bepaald: het is aan de groep

jongeren zelf om de naam, inhoud, rollen en muziek te bespreken. In langer lopende projecten gebruiken we meerdere simulaties.

Mariën e.a. (2010: 8) stellen vast dat er een 'leerkloof' is: jongeren met minder kansen zullen minder snel deelnemen aan het formele onderwijs omwille van eerdere negatieve leerervaringen en een negatief zelfbeeld. Dit negatieve zelfbeeld en het gebrek aan zelfvertrouwen staan in de weg van maatschappelijke integratie en verhogen de kans op sociale uitsluiting. De doelgroep bestaat uit 12- tot 25-jarigen met minder kansen. Ze komen vaak uit structureel achtergestelde en kwetsbare huishoudens. Dit geldt in het bijzonder voor minderjarigen in bijzondere jeugdzorg, nieuwkomers en vluchtelingen. Mariën e.a. (2010: 8) stellen dat een van de belangrijkste doelstellingen moet zijn om jongeren leeractiviteiten te bieden die een positieve leerervaring opleveren. In de mediaproductiemethodiek doen we dat via een krachtgerichte, empowerende aanpak met focus op de cliënt, waardoor jongeren autonomie krijgen, eigenaarschap dragen en succes ervaren.

SOCIALE INCLUSIE EN EMPOWERMENT

In de mediaproductiemethodiek gaan we uit van een geïntegreerde benadering van sociaal werk zoals beschreven door Healy (2011: 3). Doeltreffend sociaal werk houdt rekening met drie niveaus: werken op het individuele microniveau, op mesoniveau met groepen en op macroniveau met gemeenschappen, met een signaalfunctie naar en in interactie met beleidsmakers (Healy, 2011: 3). Onze methodiek is ontwikkeld en getest in de context van het Vlaamse jeugdwerkzorg. Vlaanderen heeft een lange traditie van jeugdwerk, waarbij jeugdwerkzorg zich richt op kwetsbare jongeren in hun vrije tijd (Van de Walle et al., 2011: 3).

Ervan uitgaand dat aan de basisvereisten voor effectiviteit is voldaan, kunnen sociaal werkers met de mediaproductiemethodiek zowel op micro-, meso- als macroniveau werken. In deze paper zoomen we in op de toepassing en impact van redactiesimulatie op microniveau, waarbij we werken met groepen tot twaalf deelnemers. Tijdens de verfijning van de methodiek deden we ook testen en evaluaties op micro- en macroniveau.

Bij het werken met kwetsbare jongeren is de methodiek gericht op empowerment via de ontwikkeling van transfereerbare sociale en digitale vaardigheden. Positieve leerervaringen hebben een constructieve invloed op het uitbouwen van een positief zelfbeeld en zelfvertrouwen. Dit kan op zijn beurt mogelijke negatieve leerervaringen doorbreken, net als (viciuze cirkels van) negatieve selffulfilling prophecy's. Bij het inzetten van mediaproductie als tool om kwetsbare jongeren te versterken, is sociale inclusie altijd ons uiteindelijke doel. Hoewel maatschappelijke integratie vaak wordt gezien als de ultieme oplossing voor het probleemgerichte concept van sociale uitsluiting, stellen Schirmer en Michailakis (2015: 61) dat beide niet noodzakelijk goede of slechte concepten zijn.

Werken aan sociale inclusie op microniveau, houdt in dat je jongeren helpt om betrokken te (kunnen) zijn bij de samenleving (Schirmer en Michailakis, 2015: 46). Sociale inclusie, zoals Luhmann (2000) het definieert en Schirmer en Michailakis (2015: 46-64) het uitdiepen via de sociale systeemtheorie, kan je nooit realiseren op microniveau. Sociale inclusie benadert immers de cliënt als één speler in een ingewikkeld netwerk van sociale relaties en diverse (complexe) systemen. Centraal in de benadering van Luhmann (2000) staat de communicatietheorie. Hij is ervan overtuigd dat de samenleving uit verschillende communicaties bestaat, eerder dan uit groepen van mensen of hun acties. Luhmann bouwt zijn theorie zo op: "Inclusie betekent dat mensen relevant worden geacht in de communicatie, dit wil

zeggen dat ze worden beschouwd als aanspreekpunten, als personen, als roldragers, als verantwoordelijke actoren." (Schirmer en Michailakis, 2015: 53; Luhmann, 2005: 226; Nassehi, 2002: 127)

Volgens deze referentiekaders komt inclusie tot stand door de toebedeling van rollen. De auteurs zien twee soorten rollen, die van actor en die van toeschouwer. De eerste categorie bevat rollen van sleutelfiguren in bepaalde systemen zoals ondernemers in de economie, politici in de politiek of wetenschappers in de academische wereld. De categorie van toeschouwers bestaat uit rollen zoals consumenten, kiezers, cliënten, enz. (Schirmer en Michailakis, 2015: 54)

Het is de opdracht van de verzorgingsstaat om alle burgers te ondersteunen en te beschermen. Je kan sociaal werk dan ook als een soort failsafe zien: iedereen die door de uniforme en algemene aanpak van de verzorgingsstaat glipt, heeft nood aan een specifieke aanpak op maat. In die zin kan je sociaal werk definiëren als het managen van uitsluiting (Scherr, 1999: 2). Het is dan ook niet de taak van sociaal werkers om cliënten in de samenleving of in specifieke systemen te integreren – ze zouden dit sowieso per definitie toch niet kunnen doen – maar wel om de cliënt te ondersteunen om (opnieuw) communicatief relevant te worden voor bestaande systemen (Schirmer en Michailakis, 2015: 60). Met andere woorden: het doel van de sociaal werker is het empoweren van individuen en het verhogen van hun geschiktheid en aantrekkelijkheid voor de bestaande systemen. Naast de impact die ze op microniveau kunnen creëren, moeten sociaal werkers evenzeer inspanningen leveren op meso- en macroniveau zodat ze structurele systemen die empowerment tegengaan, kunnen doorbreken.

Empowermentgericht sociaal werk, of het versterken van individuen zodat ze 'eigenaar' van hun leven worden, omvat vijf kernelementen: sociale actie, politiek bewustzijn, het recht op een eigen mening en het vermogen om dat recht uit te oefenen, erkenning van competenties en het gebruik van macht (Breton, 1994a: 24-28). Terwijl Breton (1994a: 23-37) het heeft over empowerment van de onderdrukten, zijn deze kernelementen volgens Freire (1970: 23) transfereerbaar naar het individueel werken op microniveau in groepsverband. Breton benadrukt op zijn beurt het belang van het aanpakken van structuren die empowerment tegengaan op macroniveau (1994b: 29).

Het concept van het krachtgericht werken erkent, gebruikt en ontwikkelt de diverse sterktes, belangen, capaciteiten en vaardigheden van de cliënt (Healy, 2014: 161). Krachtgericht werken vertrekt vanuit een positieve houding tegenover de cliënt in plaats van te focussen op zijn of haar tekortkomingen, mislukkingen en gebreken (Healy, 2011: 65). Healy (2011: 17) ziet in iedere methodiek telkens vier fasen opduiken: betrokkenheid, beoordeling, interventie en evaluatie/beëindiging. We vinden die fasen ook terug in de mediaproductiemethodiek, maar in tegenstelling tot Healy's fasen is er bij deze methodiek niet noodzakelijk sprake van probleemoplossing. Als je de basisprincipes van krachtgericht werken doortrekt, dan biedt de mediaproductiemethodiek de cliënt eerder kansen dan te focussen op problemen. Dit is uiteraard alleen mogelijk in een context waarin aan de basisbehoeften is voldaan en de cliënt effectief in staat is om in het leven vooruit te geraken. Het concept van krachtgericht werken stelt de geïdentificeerde sterktes van de cliënt centraal in dat proces en focust op het realiseren van empowerment door het bevorderen van competenties (Breton, 1994b: 28). Breton bespreekt een aantal voorwaarden die leiden tot competentie en empowerment. In de mediaproductiemethodiek herkennen we drie van die voorwaarden: vertrouwen in de cliënt, erkenning van vaardigheden en capaciteiten, en het aangaan van partnerschappen. Wederzijds vertrouwen staat hierbij centraal.

Kort samengevat vertrekt de mediaproductiemethodiek vanuit [1] krachtgericht werken en een aanpak gebaseerd op mogelijkheden: vaardigheden en capaciteiten worden erkend, gebruikt en ontwikkeld (Breton, 1994a: 27; Healy, 2011: 14). De sociaal werker focust op talentontwikkeling door het versterken

van kennis, vaardigheden, kwaliteit en houding (competenties).

Bovendien vereist de mediaproductiemethodiek een cliëntgerichte aanpak [2]: de jongere staat centraal in het proces en is eigenaar van de inhoud, de timing en het medium.

Daarnaast gaat de mediaproductiemethodiek uit van een empowermentgerichte aanpak [3]: alles wat in de context van het langlopende en overkoepelende Radio Respect-project gebeurt, is gericht op het continue proces van het empoweren en het uiteindelijk realiseren van empowerment, naar analogie met Breton (1994b: 28-29). Ten slotte maakt de mediaproductiemethodiek ook gebruik van [4] de context van een breed lokaal netwerk (Breton, 1994b: 39): het betrekken van individuen, gemeenschappen, instellingen en organisaties, zowel in de context van de cliënt als van Quindo en de stad Kortrijk.

DIGITALE EN SOCIALE VAARDIGHEDEN

De mediaproductiemethodiek is gericht op de ontwikkeling van transfereerbare digitale en sociale vaardigheden. In dit deel zoomen we in op de gebruikte competentiekaders.

Volgens Van Dijk en Van Deursen (2010: vervolg 5) bestaan digitale vaardigheden uit vier soorten transfereerbare vaardigheden. Ten eerste zijn er de operationele [1] en formele [2] vaardigheden. Dit zijn de vaardigheden die je nodig hebt om digitale media te gebruiken, om interfaces te raadplegen voor het verkrijgen van informatie en om je weg te vinden naar en in digitale omgevingen. Het operationele niveau in combinatie met de formele vaardigheden vormen samen de mediumgerelateerde vaardigheden.

Daarnaast zijn er de vaardigheden die gebaseerd zijn op inhoud: dit zijn de vaardigheden die je nodig hebt om je weg te vinden naar informatiebronnen, -kanalen en -opslagplaatsen en om deze te bevragen. Deze vaardigheden kunnen worden onderverdeeld in [3] informatievaardigheden en [4] strategische vaardigheden. Inhoudgerelateerde vaardigheden hebben vooral te maken met het kunnen selecteren en evalueren van de verkregen informatie, de verdere toepassing van die informatie en het doordachte gebruik van diverse media om een bepaald doel te bereiken (Van Dijk en Van Deursen, 2010: 7; Deweppe et al., 2016: 12).

De specifieke digitale vaardigheden die we met de EBS-methode willen ontwikkelen, draaien rond geluids- en video-opname en montage, rapporteren met de smartphone, interview- en rapportagetechnieken, live-uitzendingen, enz. De methoden die we daarbij gebruiken omvatten weliswaar ook de ontwikkeling van mediumgerelateerde vaardigheden, maar focussen vooral op inhoudgerelateerde vaardigheden. Hoewel in de EBS-methode een basisniveau van mediumgerelateerde geletterdheid absoluut noodzakelijk is, moeten jongeren vooral informatie zoeken, selecteren en verwerken die past bij het concept van hun radioprogramma. Ze worden gestimuleerd om strategische vaardigheden te ontwikkelen en de rol van een professionele mediaproductent te simuleren, inclusief de beschikbare tools, contacten en voorrechten. Zo "oriënteren, handelen en beslissen ze over audiovisuele informatie om een bepaald doel te bereiken en uiteindelijk voordelen te behalen." (Van Dijk, 2005: 75)

Sociale vaardigheden of de vaardigheden die mensen in staat stellen om in relatie met elkaar te functioneren, kan je onderverdelen in drie groepen: persoonlijke effectiviteit, interactie- en interventievaardigheden (Thompson, 2015: xv). Hoewel Thompson (2015: xv) dit kader voor sociale vaardigheden heeft ontwikkeld in de context van sociale professionals en zogenaamde eerstelijns werkers, zijn wij ervan overtuigd dat je dit kader ook kan toepassen op sociale vaardigheden in een bredere context van dagelijks gebruik. De eerste groep, persoonlijke effectiviteit, omvat

vaardigheden zoals sociale veerkracht, zelfbewustzijn, assertiviteit en timemanagement. Elk van deze vaardigheden wordt in de EBS-methode voortdurend getriggerd en toegepast.

De tweede groep, de interactievaardigheden, bestaat uit communicatievaardigheden, overtuigingskracht, conflictmanagement, discipline, enz. Deze worden duidelijk toegepast in interpersoonlijke interacties (Thompson, 2015: 83). Ze komen ook heel nadrukkelijk en tegelijk heel organisch aan bod in groepsworkmethoden zoals EBS. Omdat EBS ervan uitgaat dat de jongeren onderzoek doen naar de thema's die ze zelf kiezen, kunnen ze niet anders dan in interactie met derden gaan, op heel diverse manieren.

De derde groep omvat interventievaardigheden zoals planning, besluitvorming en reflectie (Thompson, 2015: 181). Dit soort vaardigheden komt uiteraard aan bod in een redactionele omgeving, waarbij continu processen spelen van het verzamelen, structureren, kaderen en presenteren van informatie. Jongeren oefenen deze vaardigheden dan ook zeer grondig tijdens een EBS-sessie.

ONDERZOEKSMETHODIEK

Het empirisch onderzoek van de mediaproductiemethodiek bestaat uit een diepgaande analyse van de verzamelde data van de voorbije vijf jaar. In deze periode pasten we eerst de methodiek bij verschillende doelgroepen met succes toe. Daarna focusten we op het uitwerken van verschillende toepasbare methoden en technieken.

De data omvatten een beschrijving van de betrokken groep (aantallen en kwetsbaarheid), de gebruikte methode, de vooropgestelde doelen, de tijd die de jongeren aan het project spendeerden, de concrete inhoud van de workshops en sessies, de hoeveelheid en het type mediaproducten die geproduceerd werden en een meting van het niveau van digitale vaardigheden voor de start en op het einde van elk project.

De doelgroepen waarmee we werkten, zijn jongeren in het buitengewoon onderwijs (14 tot 16 jaar), vroegtijdige schoolverlaters (14 tot 18 jaar), nieuwkomers en vluchtelingen (9 tot 22 jaar) en jongeren in bijzondere jeugdzorg (12 tot 18 jaar). Op basis van een vereenvoudigde vorm van de meetmethode van Van Dijk (2005: 75) kwantificeerden we de digitale vaardigheden van de jongeren op een ordinale schaal. 0 staat daarbij voor weinig tot geen digitale vaardigheden, 1 voor operationele basisvaardigheden, 2 duidt op formele vaardigheden, 3 toont aan dat er al informatievaardigheden zijn en 4 ten slotte laat zien dat de jongere ook strategische vaardigheden kan gebruiken. De vaardigheden van de jongeren werden telkens zowel voor als na het project gescoord.

De ontwikkeling van sociale vaardigheden in de doelgroep werd gedocumenteerd door de sociaal werkers die nauw met de groep en de groepsleden samenwerkten. Deze evaluaties werden verzameld en kwalitatief gecodeerd op basis van de vermelde sociale vaardigheden. We maakten daarbij gebruik van Thompsons indeling in persoonlijke effectiviteit, interactie- en interventievaardigheden (2015: xv).

De resultaten van vijf jaar intensief experimenteren met de mediaproductiemethodiek, zijn verwerkt in een uitgebreide matrix van kwantificeerbare resultaten. Dankzij deze matrix kunnen we een aantal eerste conclusies trekken. We toetsen deze op termijn nog af met getuigenissen. We zullen daarbij werken met zes focusgroepen van jongeren die deelnamen aan de diverse projecten en op wie de onderzochte methodiek werd toegepast. De resultaten hiervan moeten leiden tot conclusies over de efficiëntie en effectiviteit van de mediaproductiemethodiek.

ONDERZOEKSRISULTATEN

Bij alle individuele jongeren in alle deelnemende groepen evolueerde de globale vooruitgang op het vlak van digitale vaardigheden van een gemiddelde score van 1,5 bij de nulmeting tot een gemiddelde van 2,9 bij de meting na afloop van het project. Waar jongeren bij de start de toestellen (radiostudio, computer, smartphone, enz.) nog op een vrij simpel niveau hanteerden en slechts basisnoties hadden van het medium in kwestie, waren ze op het einde van het traject in staat om de verzamelde informatie met en via deze media te begrijpen, te interpreteren en te verwerken.

De gemiddelde stijging bedroeg 1,4. De kleinste toename (1,1) was te vinden bij een project dat slechts twee EBS-sessies omvatte. De grootste toename zagen we in een project waarin acht EBS-sessies werden georganiseerd. De groepsscore steeg in dit project met maar liefst 3 punten. We konden evenzeer een grote groei waarnemen in de groepsscores bij projecten met jongeren in bijzondere jeugdzorg. De gemiddelde verbetering van de digitale vaardigheden bedroeg daar ca. 2 punten.

Ook op het vlak van de verbetering van sociale vaardigheden leveren de evaluaties van de sociaal werkers bruikbare inzichten op. Zij zagen vooral vooruitgang in persoonlijke effectiviteit, in het bijzonder op het vlak van zelfvertrouwen, verbreding van interesses en het ontdekken van talenten. Sociaal werkers en begeleiders bevestigden ook de vooruitgang in zelfbeeld, reflectie, stressmanagement en sociale veerkracht.

Bij interventievaardigheden zien we vooral verbetering in het bereiken van een gemeenschappelijk doel. Meerdere respondenten wezen ook op diverse communicatievaardigheden bij de deelnemers en een beter kunnen (h)erkennen van elkaars kwaliteiten.

Interactievaardigheden waarin vooruitgang werd geboekt, waren onder meer anderen helpen, luisteren, respect voor materiaal en voor structuren. Toen we hen vroegen naar mogelijke redenen van het succes van de EBS-methode, benoemden de sociaal werkers vooral de speciale sfeer van het radiomedium, de bijzondere status van 'radiomaker' die de jongeren zich toe-eigenen, de vrij grote verantwoordelijkheid die de jongeren krijgen, het gebruik van hun eigen muziek en de productie van inhoud die nauw aansluit bij hun leefwereld.

CONCLUSIE EN BESPREKING

Analyse van de verzamelde data toont een positieve impact op de ontwikkeling van de sociale en digitale vaardigheden van de jongeren. Projecten met meer EBS-sessies hebben een grotere impact op de ontwikkeling van digitale vaardigheden. Ook diverse sociale vaardigheden, vooral die in de categorie van persoonlijke effectiviteit, gaan erop vooruit.

De geïdentificeerde succesfactoren hebben te maken met de professionele aanpak die de methodiek vereist, wat de doeltreffendheid ervan lijkt te bevestigen. Meerdere sociaal werkers wezen op de impact van de status van 'radiomaker'; dit is een typisch voorbeeld van een rol van actor in het vermelde kader van Schirmer en Michailakis (2015: 54). In de eerste plaats veronderstelt deze status dat je een relevante communicator bent, volgens Luhmann (2000) een basisvereiste voor sociale inclusie. Dit is een cruciaal onderdeel van de empowermentgerichte aanpak. Ten tweede gaven de geïnterviewde veldwerkers aan

dat de grote mate van verantwoordelijkheid die de jongeren krijgen, essentieel is. Dit vind je terug in de krachtgerichte aanpak, waarin uitgegaan wordt van vertrouwen in de capaciteiten van de jongeren, zoals aangegeven door Healy (2011: 14). Dat er ook overduidelijk sprake is van een aanpak waarbij de cliënt centraal staat, blijkt uit het allesbepalende gebruik van de eigen muziek; ook deze vorm van autonomie over de inhoud werd genoemd als cruciaal voor het succes van EBS.

Hoewel er duidelijk vooruitgang is geboekt in de drie categorieën van sociale vaardigheden, moeten we nog verder onderzoeken of (en hoe) deze vaardigheden het zelfvertrouwen van de jongeren en het empowermenteffect in een breder maatschappelijk perspectief beïnvloeden. Verder onderzoek naar de gestimuleerde en ontwikkelde sociale vaardigheden is nodig om het bereik van de projecten in termen van transfereerbare sociale vaardigheden in kaart te brengen. Verdere analyse van de mediaproductiemethodiek zou kunnen focussen op de impact ervan op de ontwikkeling van specifieke transfereerbare digitale en sociale vaardigheden. Het resultaat hiervan zou op zijn beurt de efficiëntie en effectiviteit van de methodiek kunnen verbeteren, onder andere in het proces van empowerment van de jongeren en het dichten van de bestaande digitale en sociale kloof.

Om de volledige mediaproductiemethodiek te kunnen onderzoeken, moeten we ook de andere methoden nog analyseren die in het kader van het langlopende Radio Respect-project worden toegepast. Deze methoden omvatten interactieve games, storytelling en praktijken eigen aan de onderzoeksjournalistiek. Uitbreiding van het onderzoek naar bijkomende doelgroepen zou een extra kans kunnen zijn om de validiteit van de methodiek te testen. Op die manier kunnen we de universele toepasbaarheid van de methodiek aantonen.

Tot slot beseffen we dat er nog heel wat mogelijkheden zijn om de leerresultaten van EBS te verbeteren door een grondige (individuele en groepsgewijze) reflectie op de leermogelijkheden en het eigen gedrag. Zoals het onderzoek er nu voor staat, zijn we nog maar net begonnen met het ontginnen van de meer diepgaande bevindingen die verborgen zitten in de grote hoeveelheid data. Verder onderzoek kan helpen om de impact van de methode te verduidelijken, en hopelijk kan EBS door een beter begrip van de effecten ervan, nog verder worden toegepast en uitgerold in het sociaal werk.

Kortom, om de effecten van de methodiek op de ontwikkeling van transfereerbare sociale en digitale vaardigheden volledig te kunnen beoordelen en vaststellen, moeten we nog meer data verzamelen. Verder onderzoek zou kunnen bestaan uit aangepaste meetmethoden voor digitale vaardigheden. De vereenvoudigde ordinale schaalmeting op basis van het model van Van Dijk (2005: 75) is onvoldoende. We kunnen de efficiëntie en precisie ervan nog verbeteren. Hetzelfde geldt voor het gebruikte kader voor sociale vaardigheden. Bovendien kunnen we de eerste conclusies extra valideren door te werken met focusgroepen van jongeren die aan diverse projecten deelnamen en die de onderzochte methodiek aan den lijve ondervonden. Deze bevindingen zullen leiden tot meer genuanceerde conclusies over de voordelen van de mediaproductiemethode.